TORUŃ 2026

MŁODY TEATR – CIĄG DALSZY

PODSUMOWANIE EWALUACJI KOŃCOWEJ

REALIZACJA EWALUACJI I OPRACOWANIE RAPORTU: MAGDALENA JASIŃSKA

Spis treści

Wprowadzenie *1*

Letnie warsztaty teatralne *2*

Międzypokoleniowa grupa wielozmysłowa *5*

Całoroczne warsztaty teatralne *10*

Grupa młodsza **10**

Grupy zaawansowane **14**

Młodsza grupa zaawansowana 14

Rekomendacje wynikające z ewaluacji **17**

Starsza grupa zaawansowana *19*

Perspektywa prowadzącego **21**

Festiwal Młodego Teatru *24*

Perspektywa grupy organizującej Festiwal **32**

Warsztaty wyjazdowe *35*

Podsumowanie *36*

Festiwal Młodego Teatru 2026, fot. Julia Marszewska

Wprowadzenie

Zgromadzony materiał stanowi podsumowanie procesu ewaluacji projektu „Młody Teatr – ciąg dalszy", na który składały się następujące wydarzenia i procesy:

- całoroczne warsztaty teatralne prowadzone w 3 grupach (w grupie młodszej i 2 grupach starszych)
- całoroczne warsztaty międzypokoleniowej grupy wielozmysłowej
- wakacyjne warsztaty teatralne
- Festiwal Młodego Teatru
- warsztaty wyjazdowe prowadzone w parach trenerskich

Ewaluacja została przeprowadzona za pomocą:

- warsztatów ewaluacyjnych dla grupy osób uczestniczących w warsztatach międzypokoleniowej grupy wielozmysłowej
- wywiadu grupowego z młodymi organizatorami Festiwalu Młodego Teatru (online)
- spotkania ewaluacyjnego z osobami uczestniczącymi w Festiwalu Młodego Teatru i ankiety ewaluacyjnej
- wywiadów focusowych z osobami prowadzącymi warsztaty całoroczne (online i na żywo)
- warsztatów ewaluacyjnych przeprowadzonych w połowie i po zakończeniu roku na żywo

Letnie warsztaty teatralne

Letnie warsztaty teatralne „Młodego Teatru" były intensywnym, dwutygodniowym procesem twórczym, którego celem było przygotowanie autorskiego spektaklu z muzyką na żywo. W działaniach uczestniczyły dwie współpracujące ze sobą grupy – teatralna i muzyczna. Istotą warsztatów było nie tylko stworzenie przedstawienia, ale również rozwijanie kreatywności, eksperymentowanie, budowanie relacji i zdobywanie doświadczeń poprzez wspólne działanie. Dla uczestników i uczestniczek znaczenie miał zarówno rozwój kompetencji artystycznych, jak i zmiany w sposobie postrzegania siebie, własnych możliwości oraz relacji z innymi.

Proces twórczy i współpraca

Praca nad spektaklem przebiegała etapami. Podczas spotkań koncepcyjnych uczestnicy określili główne tematy, szukali inspiracji, tworzyli teksty i szkicowali możliwy przebieg dramaturgiczny. Następnie, podczas dwutygodniowych warsztatów wakacyjnych, rozwijali zgromadzony materiał, wybierali pomysły, budowali strukturę

spektaklu i przygotowywali go do prezentacji. Część osób miała już doświadczenie wcześniejszych zajęć teatralnych i spotkań przygotowawczych, co ułatwiło wejście w intensywny rytm pracy.

W grupie muzycznej pierwsze dni poświęcono integracji i swobodnym eksperymentom dźwiękowym. Uczestnicy poznawali możliwości instrumentów oraz nagrań, testowali różne rozwiązania, a następnie zaczęli tworzyć muzykę do spektaklu i współpracować z grupą teatralną. Osoby uczestniczące w działaniach muzycznych zwracały uwagę na to, że nie wszystko musi być idealne, aby miało wartość artystyczną. Jak podsumowała jedna z nich: „To mi pokazało, że nie trzeba być aż takim sterylnym, że nie musi być idealnie, żeby to miało sens".

Grupa teatralna koncentrowała się na eksplorowaniu tematów, improwizacji, pracy z tekstem i ruchem, a następnie na rozwijaniu wybranych pomysłów w konkretne sceny. Ważne było poczucie współautorstwa – uczestnicy mieli wpływ na tematykę i kształt przedstawienia, a prowadzący wspierali ich w porządkowaniu materiału i przekładaniu pomysłów na język sceniczny.

Warsztaty miały charakter procesowy. Spektakl był ważnym rezultatem wspólnej pracy, ale nie stanowił jedynego kryterium jej wartości. Jak zauważyła jedna z osób uczestniczących: „Spektakl jest trochę efektem ubocznym – czymś fajnym do pokazania, ale najważniejsze było działanie razem". Takie podejście pozwalało traktować eksperyment, poszukiwanie i popełnianie błędów jako naturalne elementy rozwoju artystycznego.

Dynamika grupy i rola osób prowadzących

Znaczącą rolę odegrały osoby prowadzące, które wspierały grupę w rozwiązywaniu problemów i reagowały na pojawiające się potrzeby. Uczestnicy i uczestniczki mieli poczucie, że trudne sytuacje nie pozostają bez odpowiedzi, a w razie sporu mogą liczyć na rozmowę i pomoc w znalezieniu rozwiązania. Doceniali również uważność prowadzących na samopoczucie, komfort i granice poszczególnych osób.

Ważnym elementem pracy były wspólne zasady, w tym możliwość dawania z siebie tyle, ile danego dnia pozwalały siły i samopoczucie. Uczestnicy mogli uwzględniać zmęczenie i potrzebę odpoczynku, jednocześnie pozostając częścią zespołu realizującego wspólny cel. Codzienne rundy i rozmowy ewaluacyjne ułatwiały dzielenie się refleksjami oraz zauważanie spraw wymagających dodatkowej uwagi. W ten sposób troska o dobrostan była jednym z warunków jej prowadzenia.

Rozwój artystyczny i osobisty uczestników

Uczestnicy i uczestniczki deklarowali rozwój wielu umiejętności związanych z teatrem i muzyką. Wskazywali między innymi na większą świadomość sceniczną, pracę z ciałem i ruchem, dykcję, uważność, poczucie przestrzeni, umiejętność prezentowania własnych pomysłów oraz współpracę w grupie. Osoby zaangażowane w działania muzyczne rozwijały również umiejętność tworzenia i wykorzystywania sampli i loopów oraz akompaniowania śpiewającej grupie. Istotne były także kompetencje interpersonalne: wyrażanie własnego zdania, stawanie w swojej obronie, uważność na innych i radzenie sobie ze stresem.

Szczególne znaczenie miała praca z ciałem i świadomością ruchu. Uczestniczka opowiadała, że wcześniej sądziła, iż nie potrafi poruszać się w sposób, który sprawiałby jej przyjemność. Praca z choreografką pozwoliła odkryć nowe możliwości i zmienić sposób myślenia o własnym ciele.

Wśród najczęściej wskazywanych zmian osobistych znalazły się wzrost pewności siebie, większa samoświadomość, rozwijanie pasji i lepsze radzenie sobie ze stresem. Uczestnicy opisywali większą gotowość do występowania publicznie, podejmowania twórczych wyzwań i dzielenia się własnymi pomysłami. Atmosfera warsztatów sprzyjała otwieraniu się i byciu sobą.

Ważnym odkryciem było również przyzwolenie na niedoskonałość, eksperymentowanie i odchodzenie od oczekiwania, że każda próba musi zakończyć się sukcesem. Uczestnicy zauważali, że teatr daje przestrzeń do wyrażania siebie i uruchamiania wyobraźni. Uczyli się też rozpoznawać własne potrzeby i rozumieć, że odpoczynek nie jest równoznaczny z rezygnacją. „Nauczyłam się odpuszczanie to nie to samo co poddawanie się i czasami odpuszczanie daje mi więcej siły niż brnięcie w coś dalej, gdy np. jestem bardzo zmęczona”.

Poczucie bezpieczeństwa i dalszy rozwój

Jednym z najważniejszych rezultatów warsztatów było doświadczenie akceptacji i możliwości działania bez obawy przed oceną. Grupa zintegrowała się pomimo różnic wieku i doświadczenia. Uczestnicy czuli, że mogą dzielić się pomysłami, wyrażać odmienne zdanie i wpływać na kształt wspólnego przedsięwzięcia. Ważne było partnerskie traktowanie przez osoby prowadzące oraz jasne wyjaśnianie, dlaczego niektóre pomysły nie mogą zostać wykorzystane w spektaklu.

W odpowiedziach na zdanie „Teraz wiem/czuję, że mogę…” powracały tematy dalszego rozwoju, odwagi, samodzielności i akceptacji siebie. Uczestnicy deklarowali, że mogą występować publicznie, tworzyć coś wartościowego, rozwijać pasje, współpracować

przy ważnych dla nich projektach i być sobą bez obawy przed krytyką. Szczególnie wymowne były odpowiedzi: „mogę wszystko, ale nic nie muszę", „być niedoskonała, być tam, gdzie jestem, nie muszę nic udowadniać" oraz „czuć się bezpiecznie i dobrze".

Wnioski

Ewaluacja letnich warsztatów wskazuje, że ich wartość polegała na połączeniu rozwoju artystycznego z budowaniem relacji, wzmacnianiem pewności siebie i uczeniem się współpracy. Uczestnicy zdobywali konkretne umiejętności teatralne i muzyczne, a jednocześnie rozwijali świadomość własnych potrzeb, odwagę w wyrażaniu siebie i gotowość do podejmowania nowych wyzwań.

Istotnym czynnikiem wspierającym ten proces były partnerskie relacje, uważność osób prowadzących oraz atmosfera, w której można było popełniać błędy, rozmawiać o trudnościach i uwzględniać własne granice. Przepracowanie kryzysu grupowego pokazało, że trudności nie muszą osłabiać zespołu – mogą stać się okazją do budowania zaufania, jeśli uczestnicy otrzymują odpowiednie wsparcie.

Warsztaty były dla uczestników czymś więcej niż przygotowaniem spektaklu. Stały się przestrzenią twórczego eksperymentowania, poznawania siebie i innych oraz doświadczania sprawczości. W dalszej pracy warto podtrzymywać procesowe podejście do tworzenia, dbać o regularną komunikację i wspólną refleksję, a także zachowywać równowagę między intensywnością działań artystycznych a dobrostanem uczestników.

Międzypokoleniowa grupa wielozmysłowa

Jednym z najważniejszych efektów pracy grupy okazał się rozwój osobisty i społeczny uczestników i uczestniczek. W wypowiedziach badanych osób powracały przede wszystkim takie słowa jak: cierpliwość, wrażliwość, uważność, współpraca, spokój i poczucie przynależności.

Szczególnie istotne okazało się doświadczenie współpracy z osobami niewidomymi i słabowidzącymi. Wymagało ono innego sposobu komunikacji, większej uważności oraz umiejętności przekazywania informacji, które dla osób widzących są często oczywiste.

„Mnie te zajęcia nauczyły takiego innego spojrzenia na osoby niepełnosprawne. […] nauczyłam się baczenia na ich potrzeby. Żeby móc osobie niewidomej przekazać coś, co ja widzę, a czego ona nie widzi".

Ważnym doświadczeniem była także możliwość spotkania osób w różnym wieku, z różnymi doświadczeniami, potrzebami i możliwościami. Projekt pokazał, że różnorodność grupy może stać się jej zasobem, pod warunkiem że uczestnicy mają

przestrzeń do wzajemnego poznawania się i dostosowywania sposobu działania do siebie nawzajem.

Uczestnicy podkreślali również znaczenie samej obecności w grupie. Dla niektórych zajęcia były przestrzenią bezpieczną, dającą komfort i poczucie przynależności.

„Ta grupa mi dała trochę takiego komfortu pod względem regulowania emocji i poczucia przynależności".

W wypowiedziach pojawiały się także odniesienia do własnego rozwoju, dojrzewania i uczenia się nowych sposobów reagowania. Jedna z uczestniczek mówiła: „dzięki Wam staję się jeszcze bardziej dojrzalsza". Inna zwróciła uwagę, że wspólna praca jest wartościowa również dlatego, że każda ze stron wnosi do niej własne doświadczenia i mierzy się z własnymi trudnościami.

Grupa była miejscem budowania relacji, uczenia się siebie nawzajem i rozwijania kompetencji potrzebnych poza teatrem.

Rozwój artystyczny: głos, ciało i oddech

Drugim ważnym obszarem rozwoju były kompetencje artystyczne. Uczestnicy doceniali możliwość pracy z głosem, ruchem i oddechem, a także doświadczenia związane z przygotowywaniem słuchowiska. Zajęcia pozwalały im rozwijać umiejętności, których wcześniej nie mieli okazji ćwiczyć, oraz przełamywać własną nieśmiałość i ograniczenia.

Praca nad słuchowiskiem zwróciła szczególną uwagę na dykcję i sposób mówienia. Uczestnicy dostrzegali również znaczenie świadomego oddychania, zarówno podczas pracy z mikrofonem, jak i w sytuacjach scenicznych.

„Jakkolwiek by to nie brzmiało, nauczyłam się oddychać."

Istotnym elementem zajęć była także praca z ciałem i ekspresją ruchową. Ćwiczenia pozwalały uczestnikom odkrywać możliwości własnego ciała, rozluźniać się i wychodzić poza utrwalone sposoby poruszania się. Jedna z uczestniczek wspominała ćwiczenie, podczas którego grupa miała wyobrazić sobie wodorosty: „Nauczyłam się takiej ekspansji ruchu ciała, bo ja raczej jestem z tych sztywnych [...] Ania [osoba prowadząca – MJ] nam pokazała takie ćwiczenia, że byliśmy wodorostami gdzieś. Ja po prostu byłam w szoku, że ja potrafię się tak ruszać".

Uczestnicy doceniali różnorodność pracy obejmującej głos, ruch, oddech i emocje. Jednocześnie zwracali uwagę, że istotne jest połączenie tych obszarów w spójny proces oraz budowanie gotowości do eksperymentowania.

Wpływ projektu na uczestnictwo w kulturze

Projekt wpłynął na uczestnictwo w kulturze w różny sposób, zależnie od wcześniejszych doświadczeń i indywidualnych potrzeb uczestników. Dla części osób udział w zajęciach stał się impulsem do częstszego odwiedzania teatrów, wystaw i wydarzeń artystycznych. Inni, którzy już wcześniej aktywnie uczestniczyli w kulturze, podkreślali przede wszystkim pogłębienie własnych zainteresowań i relacji.

„Częściej w ogóle chodzę do teatrów. Teatrów muzycznych w ogóle. […] Ale również chodzę na różne wystawy. I też działalność tutaj zmotywowała mnie do mojej własnej sztuki. […] No to też dokończyłam moją książkę, którą poprawiłam i wysłałam już do paru wydawców".

Inny uczestnik zwrócił uwagę, że kontakt ze środowiskiem teatralnym i dostęp do informacji o wydarzeniach kulturalnych zachęciły go do podejmowania aktywności, których wcześniej nie wybierał. Dla kolejnej uczestniczki ważnym doświadczeniem było uczestnictwo w festiwalu prezentującym spektakle z udziałem osób z niepełnosprawnościami: „Przez ostatnie dwa lata byłam na festiwalu w Baju Pomorskim na spektaklach, w których występowały osoby niepełnosprawne. Nigdy na te festiwale nie chodziłam, a teraz właśnie dwa razy uczestniczyłam".

W przypadku osób, które już wcześniej były aktywne kulturalnie, zmiana polegała na pogłębieniu dotychczasowych zainteresowań i nawiązaniu nowych relacji. Warto przy tym zauważyć, że uczestnictwo w kulturze nie dla wszystkich oznacza to samo. Jedna z osób podkreślała, że nie lubi zatłoczonych miejsc, publicznych wydarzeń ani nadmiaru bodźców. Woli korzystać z kultury w domu, w komfortowych dla siebie warunkach. Zajęcia Młodego Teatru stanowią dla niej wyjątek: „Moja kultura to tylko tu na piątym piętrze". Przywołana wypowiedź obrazuje, jak ważne jest tworzenie różnych form uczestnictwa w kulturze, które uwzględniają indywidualne potrzeby i nie zakładają, że wszyscy chcą i mogą korzystać z niej w ten sam sposób.

REKOMENDACJE NA PRZYSZŁOŚĆ

Co warto zachować i rozwijać w kolejnych edycjach

W rozmowie ewaluacyjnej uczestnicy wskazywali zarówno na elementy, które szczególnie cenili, jak i na obszary wymagające dalszego rozwoju. Ich wypowiedzi można potraktować jako konkretne wskazówki dla organizacji planujących podobne działania.

Słuchanie uczestników i dostosowywanie działań do ich potrzeb

Najważniejszą rekomendacją jest aktywne słuchanie uczestników. Nie wystarczy zakładać, że instytucja lub osoba prowadząca wie, czego potrzebuje grupa. Potrzeby

należy rozpoznawać w rozmowie, zadawać pytania i pozostawać otwartym na zmianę przyjętych założeń. Skład grupy może się zmieniać, podobnie jak możliwości, zainteresowania i samopoczucie uczestników. Dlatego ważna jest elastyczność w doborze ćwiczeń, materiałów i metod pracy.

Prowadzący i spójność procesu

Uczestnicy podkreślali znaczenie kompetencji osób prowadzących. W ich ocenie istotne są doświadczenie w pracy teatralnej, umiejętności związane z głosem, muzyką i oddechem, cierpliwość oraz gotowość do dostosowywania działań do możliwości grupy. Jednocześnie w ewaluacji pojawiła się refleksja dotycząca liczby prowadzących i ciągłości pracy. Uczestnicy dostrzegali wartość różnorodnych kompetencji, ale wskazywali również, że odmienne koncepcje mogą utrudniać budowanie spójnego procesu.

„Z jednej strony to trochę siła, a z drugiej strony to trochę minus, że mieliśmy właśnie trójkę prowadzących. Czasem jest tak, że czy Artur, czy Ania, czy Ada mają zupełnie inną koncepcję na prowadzenie tych zajęć, więc każde z zajęć brakuje czasem tej ciągłości".

Lepszym rozwiązaniem mogłaby być współpraca dwóch osób albo jednej osoby łączącej potrzebne kompetencje, dzięki czemu zajęcia byłyby bardziej spójne z tygodnia na tydzień. Ważne jest, aby różne sposoby pracy tworzyły wspólną koncepcję, a uczestnicy mogli widzieć związek między kolejnymi etapami procesu.

Dobrowolność i poczucie bezpieczeństwa

Kolejną istotną rekomendacją jest nieprzymuszanie uczestników do podejmowania działań, na które nie są gotowi. Dotyczy to szczególnie występów publicznych, ćwiczeń wymagających kontaktu fizycznego oraz zadań wykraczających poza indywidualne granice. Jednocześnie dobrowolność nie oznacza rezygnacji z pracy artystycznej ani stawiania uczestnikom wyłącznie łatwych zadań. Oznacza natomiast szanowanie ich decyzji, gotowości i granic. W tak rozumianym procesie teatr może być przestrzenią eksperymentowania, ale nie powinien stawać się źródłem presji.

Dostępność i warunki techniczne

Uczestnicy wskazali również na potrzebę zapewnienia odpowiedniego zaplecza technicznego i przestrzeni do pracy. Wśród wymienianych elementów znalazły się mikrofony, audiodeskrypcja, scena i odpowiednie pomieszczenia. Dostępność powinna być uwzględniana na etapie planowania działań. Dotyczy to zarówno warunków pracy podczas zajęć, jak i możliwości prezentowania ich rezultatów.

Potrzeby i pomysły na przyszłość

Uczestnicy wskazywali na kilka obszarów, które chcieliby rozwijać w kolejnych edycjach projektu.

Pierwszym z nich jest szersze wykorzystanie różnych zmysłów. Choć projekt miał charakter wielozmysłowy, część uczestników odczuwała niedosyt pracy z dotykiem i zapachem. Zwracali uwagę, że doświadczenia sensoryczne mogłyby być bardziej różnorodne i nie ograniczać się przede wszystkim do perspektywy osób niewidomych.

„Ja bym chciała więcej tej zmysłowości, nie tylko niewidzenia. Ja bym chciała więcej dotyku, zapachu, coś robienia w tym kierunku".

W kolejnych działaniach warto więc zaplanować ćwiczenia angażujące różne zmysły, z uwzględnieniem komfortu uczestników i ich indywidualnych granic.

Drugim obszarem są wyjścia poza przestrzeń sali. Jedna z uczestniczek wspominała, że na początku pojawiła się perspektywa częstszych działań w terenie, ale ostatecznie nie zostały one zrealizowane w takim zakresie, jakiego oczekiwała: „Tego to mi brakowało, bo na przykład myślałam, że będziemy częściej wychodzić ze względu na tą grupę". Wyjścia plenerowe mogłyby stać się okazją do nowych doświadczeń sensorycznych, obserwacji otoczenia i poszukiwania inspiracji artystycznych poza salą teatralną.

Trzecim kierunkiem jest rozwijanie słuchowisk. Ta forma pracy została przez uczestników doceniona i pojawiała się jako jeden z najważniejszych pomysłów na kontynuację projektu.

„Tematy muszą być dostosowane do uczestników, do możliwości przede wszystkim grupy, bo my też wielu rzeczy nie robiliśmy, bo nie jesteśmy w stanie, na przykład takiego dużego spektaklu na godzinę, nie jesteśmy w stanie takiej grupie zrobić. Grupa definiuje możliwości i zadania, jakie można z niej zrealizować".

Najważniejsza potrzeba: kontynuacja

W trakcie rozmowy ewaluacyjnej wielokrotnie wracał temat przyszłości grupy. Uczestnicy wyrażali silną potrzebę kontynuowania zajęć i podkreślali, że Młody Teatr jest dla nich miejscem spotkania, relacji, rozwoju i regularnego uczestnictwa w kulturze. Potrzeba kontynuacji wynika nie tylko z chęci dalszego rozwijania umiejętności artystycznych. Dotyczy również potrzeby przynależności, regularnego kontaktu z ludźmi, poczucia bezpieczeństwa i możliwości uczestniczenia w kulturze na własnych zasadach.

Działania teatralne mogą pełnić wiele funkcji jednocześnie. Pozwalają rozwijać kompetencje artystyczne, ale również uczą współpracy, cierpliwości, uważności i szacunku dla różnorodności. Mogą wspierać regulację emocji, budowanie relacji i poczucia przynależności, a także zachęcać do większej aktywności kulturalnej i własnej twórczości.

Z perspektywy uczestników szczególnie ważne okazały się: możliwość działania w bezpiecznej grupie, kontakt z doświadczonymi prowadzącymi, różnorodność ćwiczeń oraz szansa na rozwijanie się we własnym tempie. Równie istotne jest to, że uczestnicy

potrafili wskazać zarówno mocne strony projektu, jak i elementy wymagające zmiany. Ich wypowiedzi stanowią konkretny materiał do planowania kolejnych działań.

Całoroczne warsztaty teatralne

Grupa młodsza

Ewaluacja przeprowadzona z uczestnikami oraz refleksje Pawła Paszty, prowadzącego grupę, pokazują, że w trakcie trwania projektu zmieniał się charakter zajęć i sposób, w jaki młodzież z nich korzystała. Coraz większego znaczenia nabierały relacje, poczucie bezpieczeństwa i możliwość swobodnego bycia razem, mniejszego zaś – typowa praca teatralna.

Prowadzący zauważył, że „coraz mniejszy sens miało nazywanie tych zajęć zajęciami teatralnymi, dlatego że oni byli coraz mniej zainteresowani teatrem jako takim, robieniem czegoś teatralnego". Nie oznaczało to jednak, że zajęcia przestały być dla młodzieży ważne. Zmieniło się raczej to, czego uczestnicy od nich potrzebowali. Chociaż pojawiała się chęć stworzenia spektaklu, nie zawsze towarzyszyła jej gotowość do długotrwałej pracy i poświęceń, których wymaga przygotowanie przedstawienia.

Perspektywa prowadzącego znajduje potwierdzenie w wypowiedziach młodych osób. Jedna z nich określiła swoją potrzebę jako chęć przychodzenia na zajęcia po to, „żeby po prostu się rozluźnić i sobie pobyć". Uczestnicy doceniali możliwość odpoczynku od codziennych obowiązków, spotkania z innymi i uczestniczenia w działaniach, które nie wiązały się z presją osiągania konkretnych rezultatów. Projekt stał się przestrzenią, w której teatr był zarówno formą aktywności artystycznej, jak i punktem wyjścia do budowania relacji.

Relacje i poczucie bezpieczeństwa jako podstawa pracy

Jednym z najważniejszych wniosków z ewaluacji jest znaczenie relacji tworzonych w grupie. Uczestnicy podkreślali, że cenią sobie obecność osób, z którymi łatwo nawiązać kontakt i z którymi mogą swobodnie rozmawiać: „zawsze przychodzą ludzie, z którymi bardzo łatwo budować relacje"; „bardzo cenię ludzi, których tutaj znam".

Prowadzący zwrócił uwagę na to, że młodzież szczególnie lubiła spotkania, podczas których nie trzeba było realizować konkretnego zadania. Jak zauważył, „oni bardzo lubili takie zajęcia, kiedy nie było konkretnego zadania do zrealizowania, kiedy można było rozmawiać długo". Rozmowy dotyczyły codziennych doświadczeń, przyjaźni, radości i problemów. Dla uczestników ważna była możliwość dzielenia się tym, co dla nich

istotne, bez konieczności podporządkowywania spotkania określonemu celowi. Potrzeba rozmowy stała się widoczna również w sposobie organizacji zajęć. Krótkie rundki rozpoczynające i kończące spotkania z czasem zaczęły zajmować coraz więcej miejsca. To, co początkowo stanowiło jedynie element organizacyjny, stało się ważną częścią spotkań. Z perspektywy prowadzącego była to informacja o potrzebach grupy i o tym, jak uczestnicy chcą korzystać z dostępnej przestrzeni. Warto zauważyć, że nie chodziło jedynie o samą możliwość rozmowy, ale również o bycie wysłuchanym i przyjętym przez innych.

Poczucie bezpieczeństwa miało znaczenie także dla rozwoju młodzieży. Prowadzący obserwował, że w trakcie realizacji projektu uczestnicy stawali się bardziej otwarci i asertywni, wyraźniej komunikowali swoje potrzeby, potrafili wyrażać niezadowolenie i nie zgadzali się na działania, które im nie odpowiadały. Jedna z osób uczestniczących zauważyła u siebie zmianę: „nie boję się oceny, co inni myślą”.

Wypowiedzi młodzieży i obserwacje prowadzącego pokazują, że rozwój w grupie nie ograniczał się do zdobywania umiejętności teatralnych. Obejmował również większą swobodę w kontaktach z innymi, umiejętność wyrażania własnego zdania i budowania relacji. Bezpieczna przestrzeń pozwalała uczestnikom stopniowo nabierać pewności siebie i sprawdzać, na ile mogą być sobą w grupie.

Teatr bez presji i zmęczenie szkolną codziennością

Ważnym elementem formuły „Młodego Teatru” był brak konieczności regularnego przygotowywania spektakli. Uczestnicy doceniali możliwość improwizowania, odgrywania scenek i rozwijania kreatywności bez presji związanej z występem. Zajęcia dawały możliwość rozwijania umiejętności aktorskich w sposób bardziej swobodny, bez podporządkowania całego procesu jednemu efektowi końcowemu. Jednocześnie jeden z uczestników początkowo oczekiwał tworzenia spektakli lub możliwości głębszego poznania pracy zawodowych aktorów.

Prowadzący zauważał przy tym niechęć grupy do zadań przypominających szkołę, zwłaszcza działań teoretycznych i aktywności wymagających większego zaangażowania. Starsi uczestnicy, uczący się w ósmych klasach szkoły podstawowej i liceum, często byli zmęczeni natłokiem obowiązków. Wpływało to na ich gotowość do podejmowania wspólnych działań, szczególnie tych wymagających ruchu i intensywnej pracy. Prowadzący zwracał uwagę również na pewną bierność czy „gnuśnienie”, które utrudniały mobilizowanie grupy. Z jednej strony młodzież rozwijała asertywność i coraz wyraźniej komunikowała swoje potrzeby, z drugiej – nie zawsze chciała angażować się w proponowane ćwiczenia. Jednym z wyzwań pracy z grupą było znalezienie równowagi między respektowaniem potrzeb uczestników a zachęcaniem ich do podejmowania nowych działań.

Pomocna okazała się współpraca prowadzącego Pawła Paszty z drugą prowadzącą, a wcześniej uczestniczką Młodego Teatru - Agnieszką Włodarczyk. Różne sposoby prowadzenia zajęć pozwalały uzupełniać dłuższe rozmowy grami i konkretnymi ćwiczeniami, które wnosiły więcej energii i spotykały się z większą otwartością młodzieży. Doświadczenie to pokazało, że różnorodność metod i współprowadzenie mogą pomagać w odpowiadaniu na zmieniającą się dynamikę grupy.

Rozwój artystyczny i nowe spojrzenie na kulturę

Chociaż relacje i potrzeba odpoczynku od codzienności zajmowały ważne miejsce, uczestnictwo w projekcie wpływało również na rozwój zainteresowań teatralnych i sposób odbioru kultury. Młodzież wskazywała, że zajęcia rozwijały kreatywność, umiejętność improwizacji i kompetencje społeczne. Wspólne polecanie sobie spektakli, filmów i muzyki pozwalało odkrywać nowe obszary zainteresowań.

Uczestnicy zauważali również, że po udziale w projekcie inaczej patrzą na teatr. Zwracają większą uwagę na grę aktorską, rekwizyty, sposób realizacji przedstawienia i decyzje twórców. Oglądanie spektaklu staje się dla nich okazją do zadawania pytań i analizowania poszczególnych elementów. Zmiana ta wskazuje na rozwijanie wrażliwości artystycznej i bardziej świadomego odbioru kultury.

Z perspektywy prowadzącego doświadczenia grupy wskazują, że nie wszystkie osoby zainteresowane teatrem chcą lub mogą angażować się w długotrwały proces przygotowywania spektaklu. W przyszłości warto rozważyć uzupełnienie całorocznych zajęć krótkimi, intensywnymi warsztatami, na przykład tygodniowymi, skierowanymi do osób, które chciałyby stworzyć przedstawienie w określonym czasie. Takie rozwiązanie pozwalałoby odpowiadać na różne potrzeby młodzieży, nie rezygnując z regularnej przestrzeni do spotkań i budowania relacji.

Istotnym elementem projektu była relacja między młodzieżą a prowadzącymi. Uczestnicy doceniali możliwość swobodnej rozmowy i współdecydowania o przebiegu zajęć. Jednocześnie młodzież postrzegała prowadzących jako osoby posiadające wiedzę i doświadczenie, z których można korzystać. Partnerska relacja nie oznaczała więc rezygnacji z autorytetu, lecz połączenie kompetencji z otwartością i gotowością do rozmowy.

Regularne pytania o samopoczucie, potrzeby i pomysły uczestników dawały im możliwość wpływania na program warsztatów.

Znaczenie projektu i potrzeba jego kontynuacji

Zarówno wypowiedzi młodzieży, jak i refleksje prowadzącego wskazują, że „Młody Teatr” odpowiadał na potrzeby, które wykraczały poza rozwój teatralny. Uczestnicy

cenili przede wszystkim możliwość spotykania się, budowania relacji i bycia w grupie, w której czuli się swobodnie. Projekt wspierał rozwój kreatywności, większą otwartość społeczną i pewność siebie, a także poszerzał zainteresowania kulturalne.

Młodzież nadal potrzebuje tej przestrzeni i chce, aby zajęcia były kontynuowane. Jednocześnie doświadczenia grupy pokazują, że warto pozostawić miejsce na różne formy uczestnictwa – zarówno regularne spotkania nastawione na relacje i rozwój, jak i krótkie, intensywne działania prowadzące do powstania konkretnego spektaklu.

Rekomendacje młodzieży

- **Budowanie relacji i wzajemnego zrozumienia.** Ważne jest tworzenie grupy, w której można swobodnie rozmawiać, nawiązywać znajomości i czuć się akceptowanym.
- **Brak nadmiernej presji na efekty.** Nie należy podporządkowywać wszystkich zajęć przygotowywaniu spektaklu. Warto pozostawić przestrzeń na improwizację, ćwiczenia i swobodne działania.
- **Współdecydowanie o programie.** Prowadzący powinni pytać uczestników o ich potrzeby, pomysły i preferencje oraz uwzględniać je w planowaniu spotkań.
- **Otwarta komunikacja.** Ważne jest regularne rozmawianie o samopoczuciu uczestników i zachęcanie ich do dzielenia się opiniami na temat zajęć.
- **Partnerska relacja z prowadzącymi.** Ograniczenie formalnego dystansu sprzyja poczuciu bezpieczeństwa i ułatwia rozmowę, przy jednoczesnym zachowaniu kompetencji i doświadczenia osób prowadzących.
- **Jasne określenie charakteru projektu.** Na początku warto wyjaśnić, że grupa nie musi koncentrować się na przygotowywaniu spektakli, aby osoby zainteresowane taką formułą mogły świadomie zdecydować o uczestnictwie.

Rekomendacje prowadzącego

- **Dostosowywanie form pracy do potrzeb grupy.** Warto łączyć rozmowę z grami, improwizacją i konkretnymi ćwiczeniami, uwzględniając zmęczenie i obciążenia szkolne młodzieży.
- **Traktowanie poczucia bezpieczeństwa jako podstawy pracy.** Relacje i możliwość swobodnego wyrażania siebie powinny być ważnym elementem całorocznych działań.
- **Stopniowe przekazywanie odpowiedzialności.** Wraz z rozwojem grupy warto pozostawiać uczestnikom więcej swobody i umożliwiać im samodzielne decydowanie o przebiegu spotkań.
- **Wykorzystywanie współprowadzenia.** Łączenie różnych stylów pracy pozwala lepiej odpowiadać na potrzeby uczestników i zachować równowagę między rozmową a działaniem.

- **Uzupełnienie zajęć całorocznych krótkimi projektami.** Intensywne warsztaty, na przykład tygodniowe, mogą odpowiadać na potrzeby osób zainteresowanych stworzeniem spektaklu, które nie chcą lub nie mogą angażować się w długotrwały proces.
- **Kontynuowanie warsztatów wyjazdowych.** Działania w mniejszych miejscowościach wspierają lokalne środowiska teatralne, umożliwiają wymianę doświadczeń i zwiększają dostęp do narzędzi edukacji teatralnej.
- **Rozwijanie współpracy i sieci kontaktów.** Warto utrzymywać możliwość spotkań osób prowadzących, młodych twórców i lokalnych grup, między innymi poprzez Festiwal Młodego Teatru.
- **Prowadzenie regularnej ewaluacji.** Rozmowy z uczestnikami i refleksja osób prowadzących pomagają rozpoznawać zmieniające się potrzeby oraz planować kolejne działania.

Grupy zaawansowane

Młodsza grupa zaawansowana

Rozwój artystyczny, relacje i swoboda twórcza

Udział w projekcie „Młody Teatr" był dla młodszej grupy zaawansowanej okazją do rozwijania umiejętności artystycznych, powrotu do aktywności scenicznej oraz budowania relacji w bezpiecznej i otwartej przestrzeni. W wypowiedziach uczestników wyraźnie zaznacza się, że zajęcia nie były dla nich wyłącznie miejscem zdobywania wiedzy teatralnej. Ważne były również swoboda, możliwość wyrażania siebie, ruch, wspólne działanie i pozytywna energia, którą wynosili ze spotkań.

Jedna z osób podkreśliła, że zajęcia stały się przestrzenią, „w której mogę robić to, co tak naprawdę bardzo lubię, gdzie czuję się w tym bezpieczna i szczęśliwa po prostu" Inna zwróciła uwagę na znaczenie atmosfery, mówiąc: „Bardzo bezpieczne to miejsce, że można na luzie, bez oceniania, co jest mega ważne".

Poczucie bezpieczeństwa i brak oceniania stanowiły podstawę swobodnego uczestnictwa w działaniach. Młodzież mogła podejmować próby, eksperymentować i wyrażać siebie bez obawy, że popełniony błąd będzie powodem do śmiechu lub krytyki. Istotną wartością projektu było stworzenie warunków, w których młode osoby mogły rozwijać się we własnym tempie, bez konieczności dopasowywania się do jednego sposobu działania. Zajęcia dawały przestrzeń zarówno na pracę artystyczną, jak i na swobodne wyrażanie emocji, opinii i potrzeb.

Rozwój artystyczny i potrzeba ruchu

Jednym z najważniejszych obszarów wskazywanych przez uczestników był rozwój artystyczny, szczególnie poprzez ruch, taniec i ćwiczenia teatralne. Młodzież doceniała możliwość angażowania się w działania, które pozwalały jej pracować z ciałem, wyobraźnią i emocjami. Szczególne znaczenie miała część warsztatowa, która odpowiadała na potrzebę aktywności i swobodnej ekspresji.

„Ja chyba najbardziej jej potrzebowałam i najlepiej się czułam w tej części warsztatowej, ruchowej. To była moja ogromna potrzeba".

Ruch był odbierany jako coś uwalniającego, pozwalającego rozładować napięcie i odzyskać energię. Ważna była również możliwość tworzenia etiud, rozwijania wyobraźni i wspólnego poszukiwania rozwiązań scenicznych. Uczestnicy zwracali uwagę na realizację potrzeby artystycznego wyrażania siebie: „ja spełniłam potrzebę spełniania się artystycznie". Inna osoba podkreśliła, że udział w zajęciach uzupełnił jej wcześniejsze doświadczenia i dał „motywację do działania dalej w sztuce".

Ważnym elementem była również praca zespołowa. Zajęcia pozwalały realizować potrzebę działania w grupie, ponieważ „to nie była tylko indywidualna taka aktorska praktyka, ale działanie w grupie i w takim partnerstwie". Wspólne tworzenie etiud i wykonywanie ćwiczeń umożliwiało rozwijanie umiejętności artystycznych, a jednocześnie wymagało uważności na innych, współpracy i reagowania na pomysły pozostałych osób.

Sposób prowadzenia zajęć – różnorodność i partnerstwo

W wypowiedziach młodzieży szczególnie pozytywnie oceniany był sposób prowadzenia zajęć przez prowadzących Wojciecha Jaworskiego i Joannę Rozkosz. Uczestnicy doceniali różnorodność proponowanych zadań, ich kreatywny charakter oraz to, że prowadzący aktywnie uczestniczyli w ćwiczeniach razem z grupą.

Jedna z osób powiedziała: „można by się czerpać po prostu inspirację od Wojtka i od Joanny, bo no, no prowadzą to w super, świetny sposób". Zapytana o to, co szczególnie wyróżnia ich pracę, wskazała na „różnorodność tych zadań, tych wyzwań". Młodzież podkreślała również znaczenie wspólnego uczestnictwa prowadzących w ćwiczeniach: „to, że oni uczestniczą w tym, że to nie jest tak, że oni nam każą, róbcie to, tylko oni sami też robią to razem z nami". Takie podejście ogranicza dystans między prowadzącymi a uczestnikami i pozwala budować relację opartą na partnerstwie. Prowadzący nie pozostają wyłącznie osobami wydającymi polecenia, ale sami angażują się w proponowane działania, pokazując, że również są częścią wspólnego procesu twórczego.

Uczestnicy zwracali uwagę na brak hierarchii, która nie oznacza braku roli prowadzących, ale sposób jej realizowania, dający młodzieży więcej swobody i poczucia równości. Różnorodność ćwiczeń, aktywność prowadzących i otwartość na eksperymentowanie sprzyjały tworzeniu atmosfery, w której można było podejmować nowe wyzwania bez nadmiernego lęku przed oceną.

Rozwój osobisty i społeczny

Projekt wspierał nie tylko rozwój artystyczny, ale również zmiany w sposobie funkcjonowania uczestników w relacjach z innymi. Młodzież mówiła o większej otwartości, zmniejszeniu nieśmiałości, wzroście pewności siebie i łatwiejszym nawiązywaniu kontaktów: „Ja zauważyłam, że odkąd tu jestem, to jestem taka bardziej otwarta na ludzi i mniej wstydliwa”. Inna uczestniczka podkreśliła, że dzięki projektowi poszerzyło się jej grono znajomych, a ona sama stała się bardziej otwarta na poznawanie nowych osób. Zajęcia dawały możliwość ćwiczenia umiejętności komunikacyjnych i przełamywania obaw związanych z występowaniem czy wyrażaniem własnego zdania.

Jedna z uczestniczek wskazała, że „jedną z takich najważniejszych rzeczy była nauka pracy, zauważania drugiego człowieka, zauważania emocji w tym wszystkim”. Pokazuje to, że działania teatralne wspierały rozwój uważności i wrażliwości społecznej. Praca w grupie wymagała słuchania, obserwowania, reagowania na partnerów i dostrzegania ich potrzeb.

Uczestnicy wskazywali również na praktyczne umiejętności, które mogli wykorzystać poza zajęciami. Ćwiczenia oddechowe pomagały im się rozluźnić, wspierały mowę i śpiew, a zadania wymagające przewidywania wypowiedzi drugiej osoby ułatwiały skupienie podczas rozmowy.

Niektóre wypowiedzi wskazywały nie tyle na zdobycie zupełnie nowych umiejętności, ile na odzyskanie swobody i radości: „nie tyle coś się we mnie zmieniło, że mam coś nowego, ale że mogłam trochę bardziej wrócić do siebie, do tego co kiedyś, jak się kiedyś czułam”. Udział w projekcie mógł być okazją do ponownego odkrywania własnych zainteresowań i sposobów wyrażania siebie.

Wpływ projektu na uczestnictwo w kulturze

Udział w „Młodym Teatrze” wpłynął również na sposób odbioru sztuki przez młode osoby. Uczestnicy zaczęli zwracać większą uwagę na elementy, które wcześniej mogły pozostawać w tle: warsztat aktorski, mowę ciała, grę oczami, scenografię i techniczne aspekty realizacji przedstawień oraz filmów.

„Ja też na przykład w teatrze zauważam ten warsztat aktorski, który wykorzystują autorzy, co gra oczami, mową ciała. Bardziej zwracam na to uwagę niż wcześniej, niż na samą fabułę".

„Ja dużo bardziej doceniam aktorów teatralnych".

Zmiana ta wiązała się z lepszym rozumieniem procesu powstawania dzieła artystycznego. Uczestnicy zaczęli dostrzegać pracę stojącą za efektem końcowym i bardziej świadomie odbierać spektakle oraz filmy. Wzrosło ich zainteresowanie nie tylko samym występem, ale również tym, jak został przygotowany i jakie środki artystyczne zostały wykorzystane. W wypowiedziach pojawiło się także zainteresowanie filmem i jego techniczną stroną: „Mi się bardzo podoba kręcenie filmów. Cały background, cała technika, jak się montuje, jak dźwięk, jak kamera".

Projekt nie tylko odpowiadał na istniejące zainteresowania, ale również otwierał nowe kierunki rozwoju. Uczestnicy zaczęli dostrzegać różnorodność możliwości artystycznych i form uczestnictwa w kulturze.

Niezrealizowane potrzeby i pomysły na przyszłość

Mimo pozytywnej oceny projektu młodzież wskazywała na potrzebę dalszego rozwoju i poszerzania oferty. Wśród pomysłów pojawiało się więcej działań ruchowych, warsztaty filmowe obejmujące aktorstwo, reżyserię, montaż, dźwięk i pracę z kamerą.

Jedna z uczestniczek zaproponowała rozwijanie artystycznej pracy ze zwierzętami: „Chciałabym więcej poświęcić się pracy ze zwierzętami. I to było bardzo ciekawe, gdyby można rozwijać ten temat artystycznie, wciągnąć zwierzęta w tą sztukę". Pojawił się również pomysł warsztatów łączących elementy escape roomu, zagadek, ruchu i animacji.

Ważnym problemem pozostaje dostępność projektu. Uczestnicy zwracali uwagę na ograniczoną liczbę miejsc i grup, która utrudnia udział osobom zainteresowanym. Młodzież wyrażała również silną potrzebę kontynuacji projektu. „Te warsztaty są super i bardzo bym chciała, żeby dalej były kontynuowane. Nasze potrzeby, chociaż były tutaj realizowane, jeszcze absolutnie nie są spełnione. Potrzebujemy więcej po prostu".

Rekomendacje wynikające z ewaluacji

Rekomendacje młodzieży

- **Budowanie bezpiecznej przestrzeni.** Ważne jest tworzenie atmosfery, w której uczestnicy mogą być sobą, swobodnie wyrażać emocje i opinie oraz podejmować próby bez obawy przed oceną i wyśmiewaniem.

- **Różnorodność zadań i wyzwań.** Warto proponować ćwiczenia, które pobudzają kreatywność, angażują ciało i wyobraźnię oraz pozwalają eksperymentować z różnymi formami artystycznymi.
- **Aktywne uczestnictwo prowadzących.** Wspólne wykonywanie ćwiczeń przez prowadzących i młodzież sprzyja partnerstwu i ogranicza hierarchię.
- **Rozwijanie współpracy i uważności na innych.** Działania teatralne powinny wspierać umiejętność słuchania, obserwowania emocji i wspólnego tworzenia.
- **Rozszerzanie oferty warsztatowej.** Uczestnicy chcieliby rozwijać zainteresowania filmem, ruchem, tańcem oraz sztuką łączoną z przyrodą i zwierzętami.
- **Poszukiwanie nowych formatów pracy.** Warto rozważyć warsztaty łączące ruch, zagadki, animację i elementy gier.
- **Zwiększenie dostępności projektu.** Potrzebne są dodatkowe miejsca i grupy, aby więcej młodych osób mogło uczestniczyć w zajęciach.
- **Kontynuacja projektu.** Młodzież chce zachować możliwość regularnego uczestnictwa w działaniach, które wspierają jej rozwój artystyczny i osobisty.

Rekomendacje dotyczące pracy prowadzących

- **Dbanie o własny rozwój.** Prowadzący powinni mieć dostęp do warsztatów i możliwości zdobywania nowych doświadczeń, które mogą następnie wykorzystywać w pracy z młodzieżą.
- **Praca w atmosferze otwartości.** Warto podchodzić do proponowanych działań bez nadmiernej oceny i dopuszczać, że nieoczekiwane rezultaty lub błędy mogą stać się źródłem ciekawych rozwiązań.
- **Łączenie różnych metod pracy.** Różnorodność ćwiczeń, wyzwań i form ekspresji pomaga utrzymać zaangażowanie uczestników i odpowiadać na ich potrzeby.
- **Budowanie relacji partnerskich.** Aktywne uczestnictwo prowadzących w zajęciach wspiera poczucie wspólnoty i ułatwia młodzieży swobodne podejmowanie działań.
- **Wspieranie samodzielności i ekspresji.** Warto tworzyć warunki, w których uczestnicy mogą rozwijać własne pomysły, poszukiwać rozwiązań i wyrażać siebie na różne sposoby.
- **Uwzględnianie potrzeb zgłaszanych przez młodzież.** Planowanie kolejnych działań powinno brać pod uwagę zarówno potrzeby już realizowane, jak i nowe zainteresowania uczestników.

Starsza grupa zaawansowana

Udział starszej grupy zaawansowanej w projekcie „Młody Teatr” był dla uczestników okazją do dalszego rozwijania umiejętności teatralnych, pogłębiania samoświadomości i podejmowania wyzwań, na które wcześniej nie zawsze mieli odwagę. W wypowiedziach uczestników wyraźnie powracały trzy ważne aspekty pracy: bezpieczna przestrzeń, relacje budowane w grupie oraz możliwość rozwoju artystycznego bez presji oceny.

Bezpieczna przestrzeń i rozwój osobisty

Uczestnicy podkreślali, że istotną wartością projektu była atmosfera, w której można było swobodnie eksperymentować, wyrażać siebie i stopniowo przekraczać własne granice. Zajęcia dawały możliwość lepszego poznania siebie, swoich emocji i ciała, a także podejmowania działań, które wcześniej mogły wydawać się zbyt trudne lub wymagające dużej odwagi.

Rozwój nie ograniczał się do umiejętności aktorskich. Uczestnicy zwracali uwagę na większą pewność siebie, cierpliwość, otwartość na innych oraz swobodę w wyrażaniu własnych myśli. Praca teatralna stawała się przestrzenią, w której można było sprawdzać nowe sposoby działania, a jednocześnie lepiej rozumieć swoje potrzeby i możliwości.

Ważnym elementem zajęć była praca z ciałem. Uczestnicy doceniali jej intensywność i zauważali, że zdobywana świadomość ruchowa miała znaczenie również poza salą warsztatową. Teatr pozwalał im nie tylko rozwijać warsztat, ale także doświadczać własnego ciała i uważniej przyglądać się sobie.

Grupa i relacje jako podstawa pracy

Istotnym wymiarem projektu było budowanie wspólnoty i relacji między uczestnikami. Możliwość regularnego spotykania się, wspólnego działania i wymiany energii tworzyła warunki do rozwijania umiejętności pracy zespołowej. Dla części osób udział w projekcie oznaczał również kontynuowanie ważnej pasji i odkrywanie, jak istotne miejsce zajmuje teatr w ich życiu.

Uczestnicy doceniali, że grupa dawała przestrzeń do podejmowania prób i popełniania błędów bez obawy przed oceną. Takie podejście sprzyjało otwartości i gotowości do podejmowania kolejnych wyzwań. Ważne było także poczucie, że każdy może rozwijać się we własnym tempie, a jego obecność i zaangażowanie są traktowane z szacunkiem.

Rozwój warsztatu i potrzeby na przyszłość

Mimo pozytywnej oceny projektu uczestnicy wskazywali na potrzebę dalszego rozwijania umiejętności oraz pogłębiania wybranych obszarów pracy teatralnej. Wśród zgłaszanych pomysłów znalazły się intensywniejsze zajęcia z improwizacji, pracy z głosem, dykcji, śpiewu i emisji głosu. Uczestnicy chcieliby także poświęcić więcej czasu budowaniu postaci na podstawie gotowego tekstu, w tym pogłębić wiedzę teoretyczną.

Ważnym postulatem było zapewnienie większej ilości czasu na informację zwrotną i korygowanie przygotowywanych etiud. Uczestnicy zgłaszali również chęć prezentowania efektów swojej pracy szerszej publiczności, poza wewnętrznym kręgiem grupy. Pojawiały się także pomysły na poszerzenie oferty o mniej oczywiste obszary, takie jak cosplay i charakteryzacja, a także teatr zaangażowany społecznie, w tym teatr forum i teatr uciśnionych. Część uczestników chciałaby rozwijać umiejętności zdobyte podczas zajęć i w przyszłości dzielić się nimi z innymi.

Wypowiedzi te pokazują, że projekt nie wyczerpał potrzeb uczestników, lecz pobudził ich do dalszego rozwoju. Teatr stał się dla nich nie tylko przestrzenią ćwiczenia konkretnych umiejętności, ale także punktem wyjścia do poszukiwania nowych form twórczości.

Zmiana w odbiorze kultury

Udział w projekcie wpłynął również na sposób, w jaki uczestnicy odbierają teatr i inne wydarzenia artystyczne. Zaczęli zwracać większą uwagę na warsztat aktorski, pracę ciała, techniki sceniczne oraz wysiłek stojący za przygotowaniem spektaklu. Odbiór przedstawień nie ogranicza się już wyłącznie do oceny, czy coś się podoba, ale obejmuje także próbę dostrzeżenia zastosowanych środków artystycznych i głębszych znaczeń.

Uczestnicy deklarowali większe zainteresowanie wydarzeniami kulturalnymi i częstsze uczestnictwo w nich. Projekt otwierał również dostęp do warsztatów i doświadczeń, z których nie wszyscy mogliby skorzystać poza jego ramami. Dla części osób udział w „Młodym Teatrze" wzmocnił pasję teatralną i zachęcił do większego zaangażowania w działania artystyczne.

Rekomendacje dla osób prowadzących podobne działania

Wypowiedzi uczestników zawierają konkretne wskazówki dla instytucji i osób, które chciałyby tworzyć zajęcia teatralne dla dorosłych. Jedną z najważniejszych jest wspólne ustalenie zasad współpracy na początku procesu. Uczestnicy zwracali uwagę, że kontrakt powinien być wypracowywany przez prowadzących i grupę, a nie narzucany z góry.

„Bardzo istotna jest bycie konkretnym w tym, czego się w pewien sposób oczekuje. Budujemy kontrakt zawsze na początku. Ja uważam, że to jest bardzo istotne, bo to nie są zasady narzucone z góry, które nie każdemu mogą odpowiadać i to już może być odrzucające dla kogoś, ale to jest budowane przez prowadzących i przez uczestników, gdzie można dojść do jakichś porozumień, zobaczyć, co jest dla kogo ważne, a co jest mniej ważne i na samym początku właśnie ustalić te jakieś, powiedzmy, zasady, granice, przestrzeń, w jakiej się będzie funkcjonowało."

Drugą ważną kwestią jest partnerska relacja między prowadzącymi a uczestnikami. Osoby prowadzące powinny budować autorytet bez tworzenia niepotrzebnego dystansu i hierarchii.

„Brak hierarchii między prowadzącym a uczestnikami. (...) Partnerskość jakąś (...), bez takiego wywyższania się. To jest coś takiego, tak opisowo, że nie czuję na naszych zajęciach granicy między prowadzącym a uczestnikiem, takiej zamykającej granicy."

Uczestnicy wskazywali również na znaczenie wzajemnego szacunku i wyrozumiałości. Prowadzący powinni uwzględniać różne możliwości, ograniczenia i sytuacje życiowe osób uczestniczących w zajęciach. Ważne jest, aby nie reagować agresją ani nie wywoływać poczucia winy, gdy ktoś nie może w pełni zaangażować się w dane ćwiczenie lub musi wcześniej opuścić spotkanie. Poczucie bezpieczeństwa zależy bowiem nie tylko od atmosfery twórczej, ale także od codziennych sposobów komunikacji i reagowania na potrzeby grupy.

Ostatnią istotną rekomendacją jest otwartość na pomysły uczestników. Prowadzący powinni mieć własny plan pracy, ale jednocześnie pozostawać gotowi do jego modyfikowania w odpowiedzi na zainteresowania i potrzeby grupy.

Perspektywa prowadzącego

Z perspektywy Wojciecha Jaworskiego, współprowadzącego grupy zaawansowane, „Młody Teatr" jest przestrzenią, w której rozwój artystyczny odbywa się równolegle z rozwojem osobistym i społecznym uczestników. Praca nie ogranicza się do nauki technik aktorskich ani przygotowania spektaklu. Obejmuje także budowanie relacji, rozwijanie umiejętności komunikacyjnych, zwiększanie świadomości ciała i uczenie się uważności na drugiego człowieka. Ważnym celem jest stopniowe rozwijanie kompetencji uczestników, również w kierunku bardziej profesjonalnej pracy teatralnej.

Od bezpieczeństwa do świadomej pracy artystycznej

Podstawą metody pracy jest stworzenie bezpiecznych warunków do działania, w których uczestnicy mogą eksperymentować, popełniać błędy i uczyć się bez presji

oceny. Ważne jest również partnerskie podejście prowadzących, którzy nie pozostają z boku, ale angażują się w pracę grupy. Tak rozumiane bezpieczeństwo nie oznacza rezygnacji z wymagań. Przeciwnie, pozwala stopniowo podejmować coraz trudniejsze zadania i rozwijać własne możliwości bez obawy przed ośmieszeniem czy porażką.

Istotnym narzędziem są rundki, czyli rozmowy umożliwiające uczestnikom nazywanie własnych emocji, potrzeb i doświadczeń. Prowadzący zwraca uwagę na ich znaczenie dla komunikacji i budowania relacji. Uczenie się mówienia z perspektywy JA pomaga lepiej wyrażać siebie, a jednocześnie uważniej słuchać innych. Te umiejętności mają bezpośrednie przełożenie na pracę sceniczną: aktor musi nie tylko realizować własne zadanie, lecz także zauważać partnera, reagować na niego i budować z nim relację.

Ważne miejsce zajmuje również praca z ciałem i świadomością obecności. Uczestnicy rozwijają umiejętność rozpoznawania własnych reakcji, świadomego korzystania z ruchu oraz słuchania partnera na scenie. W ten sposób rozwój warsztatu aktorskiego łączy się z uważnością, komunikacją i lepszym rozumieniem siebie.

Grupa zaawansowana – kolejny etap rozwoju

Wieloletnia praca z uczestnikami przynosi efekty zarówno w ich funkcjonowaniu w grupie, jak i w umiejętnościach artystycznych. Osoby, które mają już doświadczenie warsztatowe, dysponują większą liczbą narzędzi i mogą podejmować bardziej złożone zadania. Dlatego w przypadku grup zaawansowanych pojawia się możliwość wcześniejszego wprowadzania pracy ze scenariuszem i konkretnymi scenami.

Nie oznacza to jednak odejścia od metody, w której najważniejszy jest proces. Prowadzący podkreśla znaczenie rezygnacji z presji przygotowania spektaklu na samym początku pracy. Takie podejście pozwala skupić się na rozwoju uczestników, zamiast podporządkowywać zajęcia konieczności szybkiego osiągnięcia konkretnego efektu. W grupie zaawansowanej można stopniowo zwiększać wymagania artystyczne, zachowując jednocześnie przestrzeń do poszukiwań i eksperymentowania.

Projekt może być również pierwszym miejscem, w którym młode osoby rozwijają zainteresowanie aktorstwem i zdobywają podstawowe narzędzia potrzebne do dalszej edukacji. W ewaluacji pojawiło się określenie „przedszkole dla aktorstwa”. Dla części uczestników doświadczenie zdobyte w projekcie stało się impulsem do rozważania zawodowej drogi aktorskiej. Jednocześnie znaczenie projektu nie ogranicza się do osób, które planują karierę w teatrze. Rozwijane kompetencje mogą być przydatne także w codziennych relacjach, komunikacji i podejmowaniu nowych wyzwań.

Rozwój osoby prowadzącej

Wojtek Jaworski wskazuje również na wpływ projektu na własną praktykę zawodową i artystyczną. Metody, które wcześniej były nowymi narzędziami, z czasem stały się naturalną częścią jego pracy. Dotyczy to między innymi rundek i wspólnego ustalania kontraktu, które pomagają organizować pracę grupy i budować odpowiedzialność za wspólną przestrzeń. Projekt daje mu także możliwość spojrzenia na własną drogę artystyczną z innej perspektywy oraz docenienia odwagi młodych ludzi podejmujących działania twórcze. Ważnym doświadczeniem jest ponowne odkrywanie aktorstwa jako formy ekspresji i spotkania, niezależnej od funkcjonowania teatru jako instytucji. Prowadzenie warsztatów poszerza ponadto zasób ćwiczeń, rozgrzewek i narzędzi pracy z grupą, które nie zawsze znajdują zastosowanie w codziennym funkcjonowaniu teatru instytucjonalnego.

Projekt nie jest jednostronnym procesem przekazywania wiedzy. Rozwijają się w nim zarówno uczestnicy, jak i prowadzący. Praca z grupą staje się okazją do weryfikowania metod, poszukiwania nowych rozwiązań i ponownego przyglądania się temu, czym może być aktorstwo oraz edukacja teatralna.

Rola instytucji i warunki kontynuacji projektu

Potrzebne są zaufanie, swoboda działania i poczucie, że projekt jest rzeczywiście chciany, a nie jedynie tolerowany w ramach dostępnych zasobów. Istotne jest również zachowanie podstawowych zasad metody: tworzenie bezpiecznego środowiska, praca poza oceną i niepodporządkowywanie całego procesu presji na końcowy spektakl.

Szczególną rolę odgrywa dobór kadry. Prowadzący powinni dysponować nie tylko kompetencjami artystycznymi, ale również rozumieć, że celem zajęć jest rozwój uczestników, a nie realizowanie własnych ambicji za ich. Wymaga to uważności, umiejętności pracy z grupą i gotowości do dostosowywania działań do jej potrzeb.

Z doświadczeń projektu wynika także, że uczestnicy tworzą społeczność, która wykracza poza same warsztaty. Wspólne zainteresowania i relacje budowane podczas zajęć sprzyjają poczuciu przynależności do miejsca i lokalnego środowiska kulturalnego. Kontynuacja projektu powinna zatem uwzględniać nie tylko dalszą edukację teatralną, lecz także potrzebę podtrzymywania tej wspólnoty i tworzenia możliwości jej rozwoju.

Podsumowanie

Ewaluacja obu grup zaawansowanych pokazuje, że „Młody Teatr” wspierał rozwój artystyczny, osobisty i społeczny uczestników. Cenili oni przede wszystkim bezpieczną atmosferę, brak oceniania, partnerskie relacje i różnorodność ćwiczeń. Udział w

projekcie wzmacniał pewność siebie, rozwijał umiejętności komunikacyjne i wpływał na bardziej świadomy odbiór kultury.

Perspektywa prowadzącego, podkreśla znaczenie pracy opartej na relacjach, uważności i procesie, a nie wyłącznie na przygotowaniu spektaklu. Doświadczenie uczestników pozwala jednocześnie podejmować bardziej zaawansowane zadania i pogłębiać warsztat teatralny.

Uczestnicy chcieli kontynuować zajęcia i rozwijać kolejne umiejętności. Wskazywali również na potrzebę poszerzenia oferty. Dalszy rozwój projektu wymaga wsparcia instytucji oraz kadry, która łączy kompetencje artystyczne z umiejętnością pracy z grupą. Najważniejszą wartością „Młodego Teatru" pozostaje połączenie rozwoju teatralnego z budowaniem relacji, samodzielności i poczucia przynależności.

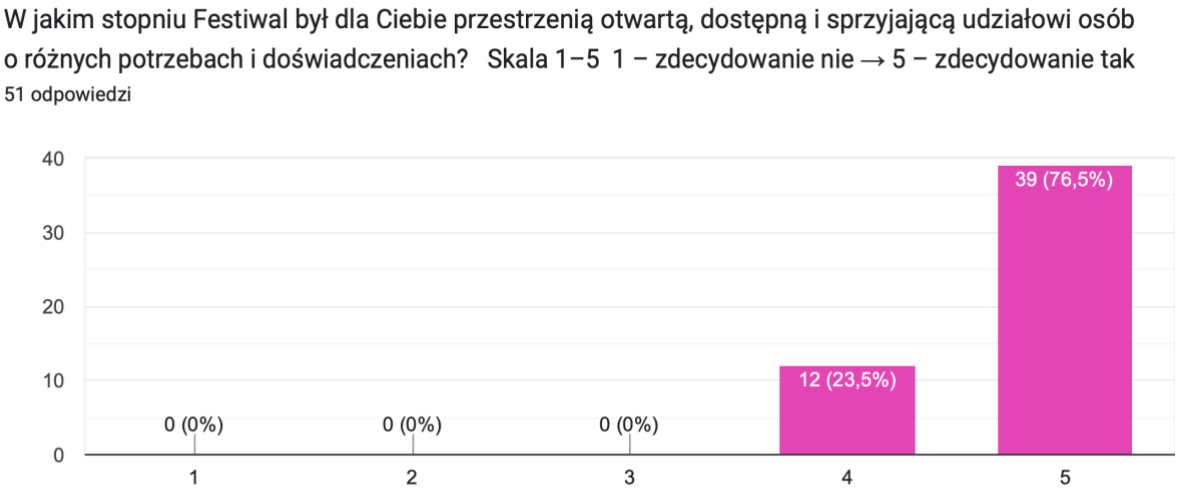
Festiwal Młodego Teatru

Ewaluacja Festiwalu Młodego Teatru pokazuje, że wydarzenie było dla uczestników nie tylko okazją do rozwijania umiejętności teatralnych, ale również przestrzenią spotkania, wymiany doświadczeń i budowania relacji. W wypowiedziach otwartych i wynikach ankiety powracały przede wszystkim: otwartość, poczucie bezpieczeństwa, różnorodność warsztatów, inspiracja do dalszego działania oraz przynależność do społeczności skupionej wokół teatru.

W ankiecie wzięło udział 51 osób w różnym wieku i z różnym doświadczeniem teatralnym. Większość stanowili uczestnicy spoza grona instruktorów i pedagogów teatralnych, a 35 osób deklarowało udział w festiwalu po raz pierwszy. Wyniki pokazują więc zarówno doświadczenia osób związanych z wydarzeniem od dłuższego czasu, jak i perspektywę nowych uczestników.

Bezpieczeństwo, otwartość i poczucie zaopiekowania

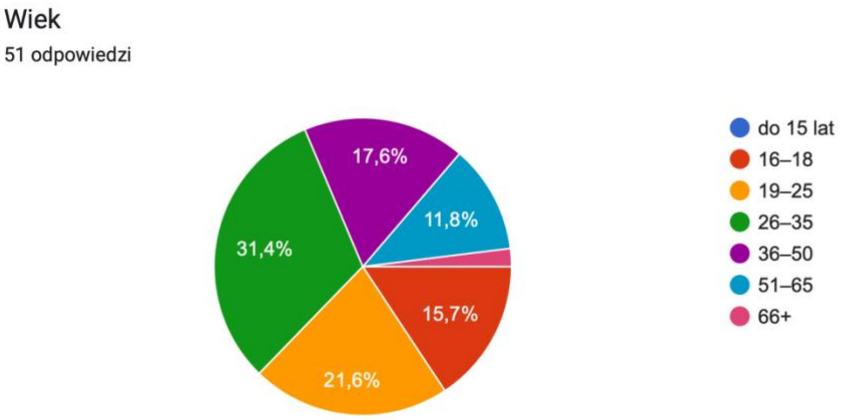
Jedną z najmocniejszych stron festiwalu było stworzenie atmosfery, w której uczestnicy mogli czuć się swobodnie i być traktowani z uważnością. W ankiecie ocena dostępności i otwartości wydarzenia wyniosła średnio **4,76 na 5**. Wszystkie 51 osób oceniło ten aspekt na 4 lub 5.

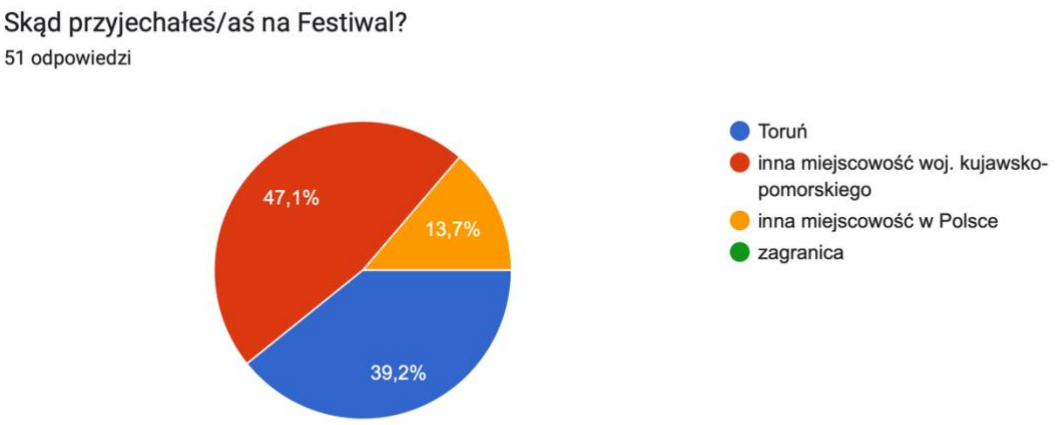
W odpowiedziach otwartych uczestnicy podkreślali życzliwość wolontariuszy, zaangażowanie koordynatorów, empatię prowadzących i brak oceniania. Doceniali również konkretne rozwiązania, takie jak pokój ciszy, słuchawki, możliwość wyboru warsztatów i elastycznego uczestnictwa w programie. Ważne były zarówno profesjonalna organizacja, jak i drobne gesty, dzięki którym uczestnicy czuli się zauważeni.

Swobodnemu udziałowi sprzyjały „bardzo dobra atmosfera, uczestniczą bardzo mili, nikt nikogo nie oceniał”. W podsumowaniu wypowiedzi zebranych bezpośrednio po festiwalu szczególnie mocno wybrzmiały otwartość uczestników i wolontariuszy, kompetencje koordynatorów oraz uważność instruktorów na potrzeby i granice uczestników.

Istotnym elementem była także integracja międzypokoleniowa.

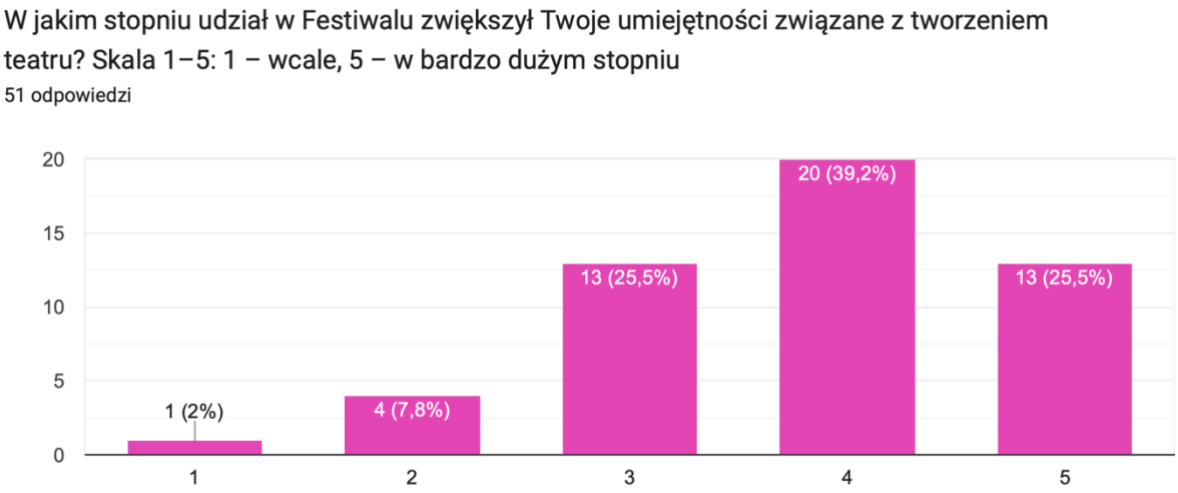

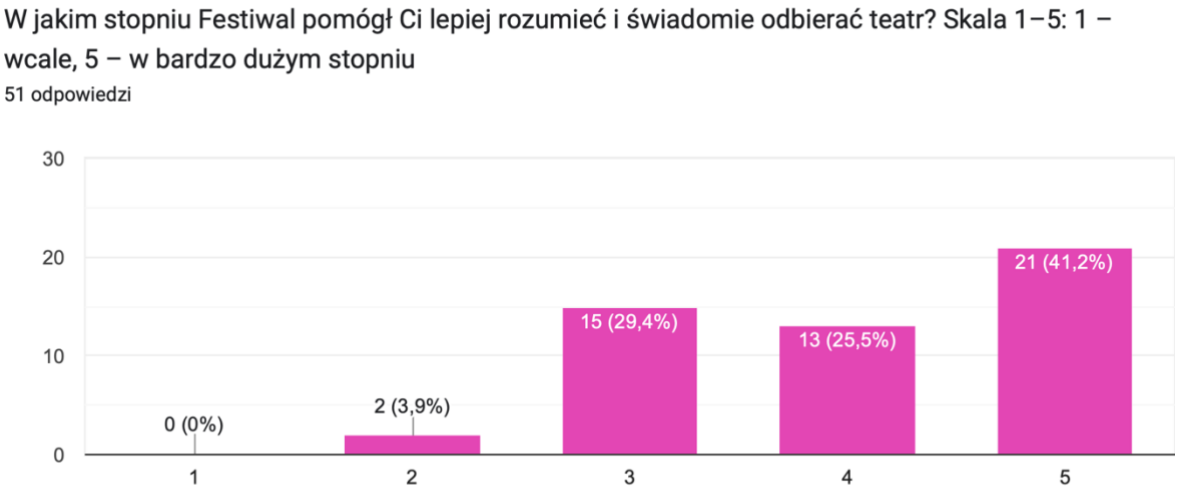
Brak sztywnego podziału wiekowego i nieformalna atmosfera sprzyjały spotkaniom osób o różnych doświadczeniach. Jednocześnie ankieta ujawniła, że nie wszyscy czuli się równie mocno częścią społeczności. Pojawiły się głosy o istniejących już grupkach znajomych, które mogły utrudniać nawiązywanie kontaktów nowym osobom, zwłaszcza przyjeżdżającym spoza Torunia. Warto zatem zachować otwartą formułę wydarzenia, a jednocześnie zadbać o jeszcze więcej okazji do poznawania się.

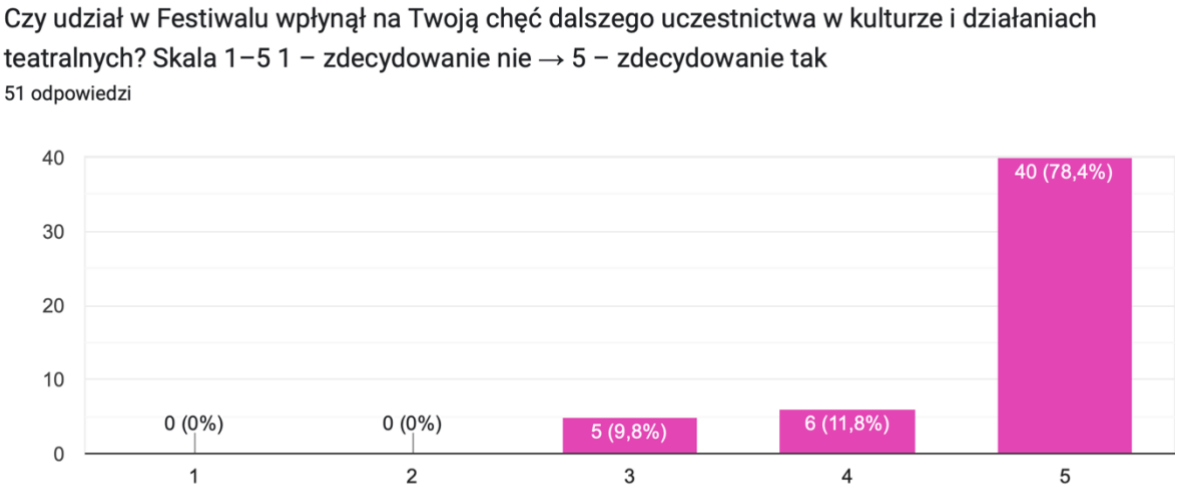
Rozwój teatralny i inspiracja do dalszego działania

Uczestnicy oceniali festiwal jako okazję do zdobywania nowych umiejętności, poznawania metod pracy i poszerzania wiedzy o teatrze. Średnia ocena wpływu wydarzenia na umiejętności związane z tworzeniem teatru wyniosła **3,78 na 5**, a wpływu na lepsze rozumienie i świadomy odbiór teatru — **4,04 na 5**.

W wypowiedziach pojawiały się konkretne efekty udziału w festiwalu, jak: większa świadomość ciała i głosu, uważność na partnera, poznanie nowych technik teatralnych, inspiracje do własnych działań i odwaga w podejmowaniu twórczych wyzwań. Uczestnicy wymieniali między innymi pracę z muppetami, improwizację, ruch, taniec oraz metody pracy z aktorem. „Uświadomienie, co potrafię, dzięki czemu mogę iść dalej”.

Szczególnie wyraźnie zaznaczyła się gotowość do dalszego uczestnictwa w kulturze i działaniach teatralnych. Średnia ocena wpływu festiwalu na tę gotowość wyniosła **4,69 na 5**. Aż 40 z 51 osób zaznaczyło najwyższą ocenę. W odpowiedziach otwartych uczestnicy pisali o chęci kontynuowania przygody z teatrem amatorskim, przekazywania

zdobytej wiedzy innym, rozwijania własnych projektów i poznawania teatru od strony organizacyjnej oraz technicznej.

„Pewność, że kultura, kreatywność są dla wszystkich i jest potrzebna; chęć dalszego działania, zgłębiania wiedzy". Festiwal „rozwinął ciekawość i świadomość ogromu możliwości w teatrze".

W odpowiedziach pojawiły się również pomysły na dalsze działania, takie jak stworzenie teatru z muppetami czy dołączenie do lokalnej grupy teatralnej.

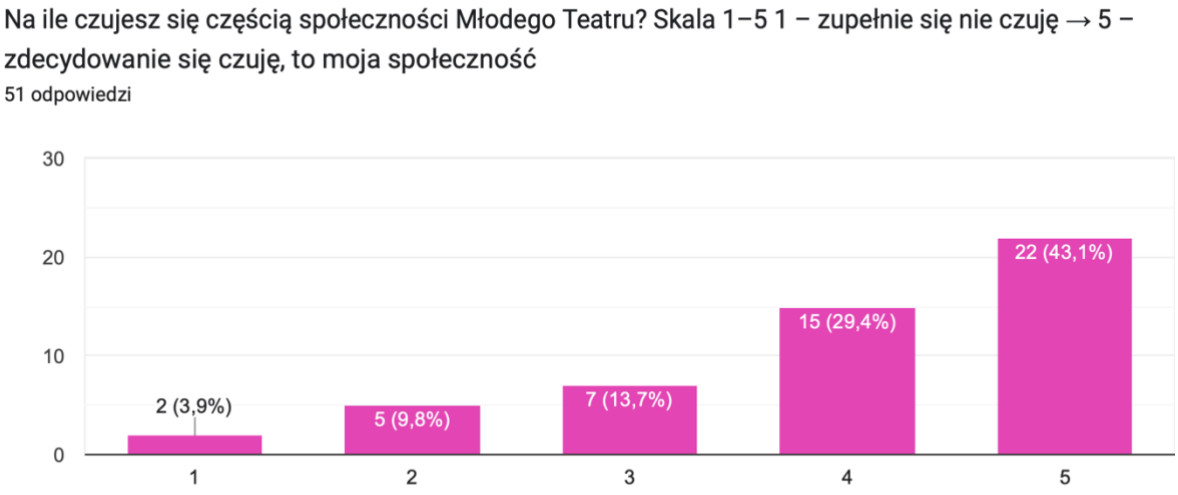
Społeczność i relacje

Ważnym rezultatem festiwalu było nawiązywanie kontaktów i wzmacnianie poczucia przynależności do społeczności Młodego Teatru. **41 z 51 respondentów zadeklarowało, że poznało osoby, z którymi chce utrzymywać kontakt lub współpracować przy działaniach teatralnych i kulturalnych.**

Średnia ocena poczucia przynależności do społeczności wyniosła **3,98 na 5**. Większość uczestników oceniła je wysoko, ale pojawiły się również osoby, które nie czuły się jeszcze częścią tej wspólnoty. W komentarzach podkreślano znaczenie wspólnej pasji, znajomych twarzy, atmosfery akceptacji, braku oceniania i możliwości rozmowy z osobami o podobnych zainteresowaniach.

„To, że jestem częścią społeczności — brak poczucia samotności, dziękuję za to, to dużo dla mnie, naprawdę".

Festiwal tworzy przestrzeń, która może łączyć osoby o różnym wieku, doświadczeniu i stopniu zaangażowania w teatr. Warto jednak pamiętać, że poczucie wspólnoty nie pojawia się u wszystkich automatycznie. Krótkie przerwy, ograniczony czas na integrację i istniejące wcześniej znajomości mogą utrudniać nawiązywanie relacji.

Najważniejsze wspomnienia i atmosfera festiwalu

Wśród wspomnień z festiwalu szczególnie często pojawiały się taniec, ruch, improwizacja, praca z ciałem, neonowa impreza i wspólne działania integracyjne. Uczestnicy zapamiętali zarówno konkretne ćwiczenia, jak i atmosferę wydarzenia: humor, spontaniczność, wspólne żarty, poznawanie nowych osób i poczucie swobody.

Wysoko oceniano również doświadczenia związane z ruchem i tańcem, pracą z lalkami, improwizacją oraz budowaniem kontaktu z partnerem. W ankiecie powracały wspomnienia nowych technik teatralnych, ale także „dobrego humoru", „energii", „radości" i „nowych znajomości".

Uczestnicy doceniali również różnorodność osób i tematów. Jak napisała jedna z osób:

„To nie jest 'jakiś tam festiwal', tylko naprawdę porządny festiwal na wysokim poziomie z ludźmi z całej Polski".

Potrzeby i rekomendacje na kolejne edycje

Wyniki ankiety i wypowiedzi otwarte wskazują na kilka obszarów, które warto rozwijać. Pierwszym jest dostęp do warsztatów. Uczestnicy chcieliby brać udział w większej liczbie zajęć lub pracować w ich ramach dłużej. Wysokie zainteresowanie wzbudziły teatr tańca, improwizacja ruchowa, emisja głosu, wokal, musical oraz tworzenie lalek i

masek. Pojawiały się również propozycje warsztatów z reżyserii, dramaturgii, scenariusza, dubbingu, charakteryzacji, nowych technologii i teatru cieni.

Drugim obszarem jest organizacja codziennego funkcjonowania festiwalu. Uczestnicy zgłaszali uwagi dotyczące posiłków, zbyt krótkich przerw, braku czasu na kolację przed imprezą, odległości hotelu od miejsca wydarzeń, warunków zakwaterowania i oznaczeń ułatwiających poruszanie się.

Trzecim obszarem jest integracja. Warto zachować swobodną, międzypokoleniową formułę, a jednocześnie zaplanować więcej okazji do nawiązywania kontaktów — zwłaszcza dla osób, które przyjeżdżają po raz pierwszy lub samodzielnie. Uczestnicy doceniali możliwość wyboru aktywności i brak przymusu, dlatego działania integracyjne powinny wspierać relacje, ale nie ograniczać autonomii uczestników.

Z jakimi odczuciami uczestnicy kończyli festiwal?

Wypowiedzi po zakończeniu wydarzenia były przede wszystkim pozytywne. W bezpośredniej ewaluacji najwięcej dodatkowych wskazań otrzymały „niedosyt" i „inspiracja", a także chęć do działania oraz poczucie wspólnoty, przynależności i akceptacji. W ankiecie pojawiały się podobne wątki: uczestnicy zabierali ze sobą nowe doświadczenia, wiedzę, kontakty, energię i motywację do dalszego rozwoju.

Wiele osób podkreślało wdzięczność za spotkanie, poczucie bycia w odpowiednim miejscu i odkrywanie nowych możliwości. Jednocześnie część wypowiedzi wskazywała na potrzebę dalszej pracy i pogłębiania zainteresowań. Niedosyt można potraktować jako sygnał, że festiwal pobudził ciekawość i chęć kontynuacji.

Tabela. Wyniki ankiety ewaluacyjnej Festiwalu Młodego Teatru

Liczba respondentów: 51 osób. Wszystkie pytania oceniane w skali 1–5, gdzie 5 oznacza najwyższą ocenę.

Obszar ewaluacji	Średnia ocena	Ocena 4–5
Otwartość, dostępność i uwzględnianie różnych potrzeb	4,76	51/51
Wpływ festiwalu na chęć dalszego uczestnictwa w kulturze i teatrze	4,69	46/51
Lepsze rozumienie i świadomy odbiór teatru	4,04	34/51
Poczucie przynależności do społeczności Młodego Teatru	3,98	37/51

Rozwój umiejętności związanych z tworzeniem teatru	3,78	33/51

Źródło: ankieta ewaluacyjna Festiwalu Młodego Teatru, 51 odpowiedzi. Ocena 4–5 oznacza odsetek osób, które wybrały jedną z dwóch najwyższych ocen.

Tabela. Dodatkowe wskaźniki

Wskaźnik	Wynik
Osoby, które poznały ludzi, z którymi chcą utrzymywać kontakt lub współpracować	41/51
Osoby uczestniczące w festiwalu po raz pierwszy	35/51
Osoby deklarujące udział w festiwalu po raz drugi	8/51
Osoby deklarujące udział po raz trzeci	4/51
Respondenci z Torunia	20/51
Respondenci z innych miejscowości woj. kujawsko-pomorskiego	24/51
Respondenci z innych miejscowości w Polsce	7/51

Tabela. Najważniejsze wnioski z wypowiedzi otwartych

Obszar	Co wskazywali uczestnicy?
Bezpieczeństwo i dostępność	Życzliwość, brak oceniania, empatia prowadzących, pokój ciszy, możliwość wyboru aktywności
Program warsztatowy	Ruch, taniec, improwizacja, lalki, emisja głosu, reżyseria
Relacje i wspólnota	Nowe znajomości, integracja międzypokoleniowa, poczucie przynależności
Organizacja	Uwagi dotyczące posiłków, noclegów, przerw i orientacji w przestrzeni
Efekty festiwalu	Inspiracja, nowe umiejętności, chęć dalszego działania i „niedosyt”

Najwyżej oceniono otwartość i dostępność festiwalu oraz jego wpływ na chęć dalszego uczestnictwa w kulturze. Największą przestrzeń do rozwoju wskazują oceny rozwoju umiejętności teatralnych i poczucia przynależności do społeczności. Wyniki sugerują, że warto jednocześnie utrzymać przyjazną atmosferę i różnorodność programu oraz wspierać rozwój warsztatowy i integrację uczestników.

Perspektywa grupy organizującej Festiwal

Ewaluacja zespołu organizującego Festiwal Młodego Teatru pokazuje, że udział w przygotowaniu wydarzenia był nie tylko doświadczeniem organizacyjnym, lecz także okazją do rozwoju osobistego, zdobywania nowych kompetencji i sprawdzania się w podejmowaniu samodzielnych decyzji. Koordynatorzy podkreślali zarówno satysfakcję z efektu końcowego, jak i znaczenie współpracy, wzajemnego wsparcia oraz realnego wpływu na kształt festiwalu.

Sprawczość i powody do dumy

Jednym z najważniejszych sukcesów zespołu było sprawne przeprowadzenie festiwalu przy jednoczesnym łączeniu obowiązków organizacyjnych z innymi aktywnościami, takimi jak studia czy praca. Dobra organizacja wypracowana przez cały czas trwania projektu pozwoliła osobom po raz pierwszy uczestniczyć w warsztatach bez konieczności ciągłego rozwiązywania problemów.

Ważnym źródłem motywacji było poczucie rzeczywistego wpływu na festiwal. Koordynatorzy współdecydowali o programie, wyborze prowadzących, spektaklach, wydarzeniach integracyjnych i gadżetach. „Wszystko, co tam tak naprawdę było na tym festiwalu, to było to, co wypracowaliśmy razem”.

Sprawczość wiązała się również z odpowiedzialnością za podejmowane decyzje i uwzględnianiem możliwości finansowych. Zespół opisywał proces decyzyjny jako wspólny i merytoryczny, bez poważniejszych konfliktów. „Nie mieliśmy większych w sumie ani kłótni, czy jakichś zgrzytów”.

Organizacja pracy

Koordynatorzy szczególnie doceniali rozpoczęcie przygotowań z dużym wyprzedzeniem, podział obowiązków i jasno określone etapy pracy. Regularne spotkania, odpowiedzialność poszczególnych osób i dobra komunikacja w zespole pozwoliły rozłożyć zadania w czasie i ograniczyć stres związany z organizacją wydarzenia.

Jednym z najbardziej stresujących momentów była nieaktualna lista uczestników przekazana na kilka dni przed festiwalem. Była to sytuacja „bardzo stresowa”, wiążącą się z trudnymi emocjami. Konieczność szybkiego reagowania pokazała, jak ważne jest bieżące aktualizowanie informacji, szczególnie tych dotyczących potrzeb uczestników i dostępności. Pracę utrudniało także oczekiwanie na decyzje i akceptacje ze strony WOAK-u, które czasami powodowało przestoje trwające tydzień lub dwa. Dodatkowym wyzwaniem była konieczność zmiany hotelu oraz brak odpowiednio wczesnych i jasnych zasad współpracy z partnerami i sponsorami.

Koordynatorzy wskazywali na potrzebę wprowadzenia wspólnego adresu e-mail i współdzielonego dysku dla całego zespołu, usprawnienia przepływu informacji oraz regularnego aktualizowania list uczestników. Ważne byłoby również wcześniejsze określenie możliwości promocyjnych i zasad współpracy z firmami, aby zespół wiedział, jakie działania może podejmować samodzielnie.

Rozwój kompetencji i uczenie się przez działanie

Organizacja festiwalu pozwoliła koordynatorom rozwinąć umiejętności planowania, komunikacji, pracy zespołowej i radzenia sobie ze stresem. Osoby zauważają, że lepiej kontroluje sytuacje, na które mają wpływ, a także rozwinęła umiejętność występowania przed kamerą i publicznością. Doskonaliły planowanie i zarządzanie powierzonymi zadaniami, nauczyły się lepiej funkcjonować w zespole pracującym zdalnie i dostrzegły kompetencje, które już posiadały.

Ważną lekcją było także ograniczanie presji i akceptowanie tego, że nie wszystkie decyzje zależą od organizatorów. Współpraca wymagała zaufania do innych osób i uznania granic własnej odpowiedzialności. Kontakty telefoniczne z nieznajomymi i przedstawicielami różnych działów instytucji pozwalały przełamywać obawy oraz rozwijać umiejętności komunikacyjne.

Jednocześnie koordynatorzy dostrzegli obszary, w których potrzebują dalszego wsparcia. Wymieniali przede wszystkim wiedzę na temat dostępności i rozwiązań inkluzywnych oraz lepsze rozumienie zasad promocji, partnerstw i współpracy ze sponsorami. Są to kompetencje, które warto rozwijać poprzez szkolenia, jasne instrukcje i bezpośrednią współpracę z pracownikami instytucji.

Wsparcie zespołu i instytucji

W trudniejszych momentach szczególnie ważne były wzajemna pomoc, poczucie humoru i wsparcie koordynatorki Agnieszki Zakrzewskiej. Uczestnicy rozmowy doceniali sposób, w jaki wspierała ich samodzielność, zamiast przejmować wszystkie zadania. Agnieszka „dawała raczej wędkę, a nie marchewkę”.

Satysfakcję przynosiły także pozytywne reakcje uczestników festiwalu, ich dobre samopoczucie i powroty na kolejne edycje. Było to potwierdzenie, że praca organizacyjna przekłada się na rzeczywiste doświadczenie odbiorców. Istotne pozostawało również poczucie, że młodzi koordynatorzy są traktowani jako osoby współodpowiedzialne za wydarzenie, a nie jedynie wykonawcy odgórnych poleceń.

W rekomendacjach dla instytucji zespół podkreślał potrzebę wspierania młodych ludzi bez nadmiernej kontroli. Wsparcie powinno być udzielane „nie nadopiekuńczo”. Ważne jest słuchanie młodych organizatorów, traktowanie ich partnersko i pozostawianie im

przestrzeni do proponowania własnych rozwiązań. Brak doświadczenia nie powinien być powodem do ograniczania ich sprawczości, lecz okazją do nauki przy odpowiednim wsparciu.

Rekomendacje na przyszłość

Doświadczenia zespołu wskazują na kilka zasad, które warto zachować w kolejnych edycjach festiwalu:

- **Planowanie z wyprzedzeniem** i utrzymanie regularnego rytmu pracy.
- **Jasny podział zadań** oraz wspólne podejmowanie decyzji.
- **Sprawna komunikacja** dzięki wspólnym narzędziom i bieżącemu przepływowi informacji.
- **Wczesne ustalenie zasad współpracy z instytucją, partnerami i sponsorami.**
- **Rozwijanie wiedzy o dostępności** i uwzględnianie potrzeb uczestników już na etapie przygotowań.
- **Partnerskie wsparcie młodych organizatorów**, które daje im samodzielność, ale pozwala też uczyć się na błędach.

Koordynatorzy radzili przyszłym organizatorom, by nie bali się proponować pomysłów, jasno dzielili obowiązki i traktowali błędy jako element zdobywania doświadczenia, „żeby się nie bały i żeby po prostu działały”.

Podsumowując, doświadczenie organizacji Festiwalu Młodego Teatru pokazało, że młody zespół może mieć realny wpływ na kształt dużego wydarzenia i skutecznie doprowadzić je do końca. Warunkiem jest połączenie sprawczości z dobrą organizacją, wzajemnym zaufaniem i wsparciem instytucji. Dla samych koordynatorów festiwal stał się przestrzenią uczenia się przez działanie, rozwijania kompetencji i budowania poczucia odpowiedzialności za wspólne przedsięwzięcie.

Podsumowanie

Ewaluacja Festiwalu Młodego Teatru pokazuje, że jego główną wartością jest połączenie rozwoju artystycznego z otwartą atmosferą, uważnością na potrzeby uczestników i budowaniem społeczności. Wysokie oceny dostępności oraz gotowości do dalszego uczestnictwa w kulturze potwierdzają, że wydarzenie sprzyja zarówno zdobywaniu nowych umiejętności, jak i wzmacnianiu motywacji do kolejnych działań.

Uczestnicy szczególnie docenili zaangażowanie koordynatorów i wolontariuszy, różnorodność warsztatów, możliwość wyboru aktywności i swobodę bycia sobą. Jednocześnie wskazali konkretne potrzeby dotyczące większej dostępności zajęć, organizacji posiłków, noclegów, przerw i integracji.

W kolejnych edycjach warto zachować to, co stanowi rdzeń festiwalu — różnorodność, partnerstwo, otwartość i bezpieczną przestrzeń do eksperymentowania — oraz wykorzystać zgłoszone uwagi do poprawy warunków organizacyjnych. Odpowiedzi pokazują, że festiwal nie kończy się wraz z ostatnimi warsztatami: pozostawia uczestników z nowymi relacjami, inspiracjami i chęcią dalszego działania w teatrze i kulturze.

Warsztaty wyjazdowe

Ważnym elementem projektu „Młody Teatr" były warsztaty wyjazdowe realizowane w ciągu całego roku w mniejszych miejscowościach, w których dostęp do teatru i oferty edukacji teatralnej jest ograniczony. Stanowiły one przestrzeń do wymiany doświadczeń, poznawania nowych metod pracy oraz wspierania lokalnych środowisk teatralnych. Ich wartość polegała nie tylko na przekazywaniu wiedzy i narzędzi, ale również na spotkaniu osób pracujących z teatrem w różnych kontekstach i na różnych etapach rozwoju.

Paweł Paszta podkreślał, że: „to było w ogóle jedno z ważniejszych, takich wartościowych po prostu modeli w tym projekcie, że jedziemy do miejscowości, gdzie nie ma teatru, gdzie jest jakaś społeczność teatralna, warsztatowa, teatralna i tam robimy z nimi warsztaty". W jego perspektywie istotne było docieranie do miejsc, w których działają lokalne grupy i osoby zainteresowane teatrem, ale które nie mają takiego dostępu do zasobów, doświadczeń i możliwości rozwoju jak większe ośrodki.

Warsztaty dawały lokalnym osobom prowadzącym możliwość poznania nowych narzędzi, metod pracy i podejść do pedagogiki teatru. Stwarzały również okazję do rozmowy o codziennych wyzwaniach związanych z prowadzeniem grup, wymiany doświadczeń i spojrzenia na własną praktykę z innej perspektywy. Ważnym aspektem było wsparcie osób pracujących w lokalnych instytucjach kultury i środowiskach edukacyjnych, które często działają w ograniczonych warunkach i potrzebują nowych inspiracji do dalszej pracy.

Istotną wartością warsztatów był również model współprowadzenia, w którym spotykały się doświadczenie i świeże spojrzenie. Prowadzenie zajęć w duecie z bardziej doświadczoną osobą pozwalało młodym prowadzącym zdobywać praktykę w pracy z grupą, obserwować różne sposoby reagowania na potrzeby uczestników oraz rozwijać własny warsztat. Wspólne przygotowywanie zajęć, ich realizacja i późniejsze omawianie przebiegu spotkań sprzyjały uczeniu się poprzez działanie. Informacja zwrotna od uczestników, obejmująca zarówno pozytywne opinie, jak i konstruktywne uwagi, pozwalała rozpoznawać mocne strony oraz obszary wymagające dalszej pracy, takie jak konstruowanie scenariuszy, dobór metod i budowanie pewności siebie w roli prowadzącego.

Z perspektywy osób prowadzących współpraca w duecie oznaczała także wzajemne wsparcie i możliwość dzielenia się odpowiedzialnością za przebieg warsztatów. Obecność dwóch osób wnosiła różnorodność perspektyw, stylów pracy i energii, a także pozwalała na bieżąco konsultować pojawiające się sytuacje. Była to szczególnie cenna forma zdobywania doświadczenia dla osób, które dopiero rozwijały swoje kompetencje trenerskie.

Ważnym aspektem projektu było również przenikanie się ról uczestników i prowadzących. Przykładem jest Agnieszka, która z uczestniczki „Młodego Teatru" stała się osobą prowadzącą warsztaty. Taka możliwość pokazywała, że udział w projekcie może prowadzić do dalszego rozwoju i podejmowania nowych ról, a zdobyte doświadczenia mogą być wykorzystywane w pracy z kolejnymi grupami. Jednocześnie młode osoby wnosiły do warsztatów własną perspektywę, dzięki czemu spotkania stawały się przestrzenią wzajemnego uczenia się, a nie wyłącznie przekazywania wiedzy przez bardziej doświadczonych prowadzących.

Warsztaty wyjazdowe pełniły zatem kilka funkcji: wspierały rozwój kompetencji osób prowadzących, wzmacniały lokalne środowiska teatralne, umożliwiały wymianę doświadczeń i budowały sieć kontaktów pomiędzy osobami oraz ośrodkami działającymi na rzecz edukacji teatralnej.

Podsumowanie

„Młody Teatr – ciąg dalszy" wspierał uczestników i uczestniczki w rozwoju artystycznym, osobistym i społecznym. Najważniejszymi wartościami projektu okazały się bezpieczna atmosfera, akceptacja, brak oceniania oraz możliwość współdecydowania o procesie twórczym.

Całoroczne warsztaty teatralne rozwijały kreatywność, świadomość sceniczną, umiejętności improwizacji i współpracy. Letnie warsztaty umożliwiły wspólne stworzenie autorskiego spektaklu, a jednocześnie uczyły eksperymentowania, akceptacji błędów i radzenia sobie z trudnościami. Warsztaty międzypokoleniowej grupy wielozmysłowej sprzyjały rozwijaniu empatii, uważności i otwartości na różnorodne potrzeby. Festiwal Młodego Teatru zapewniał przestrzeń do zdobywania nowych umiejętności, nawiązywania relacji i czerpania inspiracji. Dla młodych organizatorów oraz osób prowadzących warsztaty był także okazją do rozwijania kompetencji organizacyjnych i animacyjnych.

Ważnym rezultatem udziału w projekcie był wzrost pewności siebie, większa swoboda ekspresji, lepsza komunikacja i poczucie przynależności do grupy. Uczestnicy i uczestniczki podkreślali znaczenie relacji, partnerskiego podejścia prowadzących oraz możliwości wyrażania własnych potrzeb i pomysłów.

Ewaluacja wskazała również obszary wymagające dalszej pracy: regularność spotkań i frekwencję, przejrzystość komunikacji, stabilność zespołów prowadzących, dostępność działań oraz wzmacnianie sprawczości młodych organizatorów. Istotne jest także zapewnienie odpowiednich warunków organizacyjnych osobom zaangażowanym w realizację projektu.

„Młody Teatr" był przestrzenią rozwoju, budowania relacji i odkrywania własnych możliwości. Dalszy rozwój projektu powinien opierać się na zachowaniu jego najważniejszych wartości – bezpieczeństwa, otwartości i współtworzenia – przy jednoczesnym doskonaleniu organizacji i wspieraniu uczestników ii uczestniczek.